

Ime in priimek ali šifra tekmovalca/-ke:

Razred:

Mentor/-ica:

ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA GEOGRAFIJE ZA OSNOVNO ŠOLO 2024/2025

Tekmovalna skupina: Osnovna šola A

Draga tekmovalka, dragi tekmovalec!

Veseli nas, da sodeluješ na tekmovanju s področja geografije, na katerem boš izkazal/-a svoje geografsko znanje in zmožnosti sklepanja ter argumentiranja.

Najprej zapiši svoje podatke (na tej in naslednji strani) ali prilepi svojo šifro v za to predvideni prostor.

Uporabljaš lahko kemični svinčnik ali nalivno pero, kompas, geotrikotnik ter barvice.

Naloge rešuj tako, da odgovore v sklopu A vpišeš v preglednico na ocenjevalnem obrazcu, odgovore v sklopu B pa čitljivo napišeš na predvidena mesta pri posamezni nalogi. Odgovore iz sklopa A bomo upoštevali le, če bodo zapisani v preglednici na ocenjevalnem obrazcu. Če se zmotiš, napačen odgovor prečrtaj in jasno zapiši novo rešitev.

Za reševanje nalog v sklopih A in B imaš na voljo 90 minut časa. Število točk, ki jih lahko dosežeš, je 50.

Želimo ti veliko uspeha.

Državna tekmovalna komisija

Ime in priimek ali šifra tekmovalca/-ke:

Razred:

Mentor/-ica:

OCENJEVALNI OBRAZEC

ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA GEOGRAFIJE ZA OSNOVNO ŠOLO 2024/2025

Tekmovalna skupina: Osnovna šola A

SKLOP	NALOGA	MOŽNO ŠT. TOČK	ODGOVOR
A	1.	1	
	2.	1	
	3.	1	
	4.	1	
	5.	1	
	6.	1	
	7.	1	
	8.	1	
	9.	1	
	10.	1	
	11.	1	
	12.	1	
	13.	1	
	14.	1	
	15.	1	
	16.	1	
	17.	1	
	18.	1	
	19.	1	
	20.	1	
SKUPNO ŠTEVILO TOČK		20	

SKLOP	NALOGA	MOŽNO ŠT. TOČK	DOSEŽENO ŠT. TOČK
B	21.	1	
	22.	1	
	23.	2	
	24.	2	
	25.	1	
	26.	1	
	27. a	2	
	27. b	1	
	28.	2	
	29. a	1	
	29. b	2	
	30. a	1	
	30. b	1	
	31.	2	
	32.	1	
	33.	2	
	34.	1	
	35.	3	
	36.	1	
	37.	1	
	38.	1	
SKUPNO ŠTEVILO TOČK		30	

SKLOP A

Pri nalogah od 1 do 20 v sklopu A izberi pravilni odgovor in črko pred njim zapiši na ocenjevalni obrazec. PRILOGE (slike 1–3, 6–8) pripadajo nalogam v sklopu A.

Slika 1: Izsek zemljevida

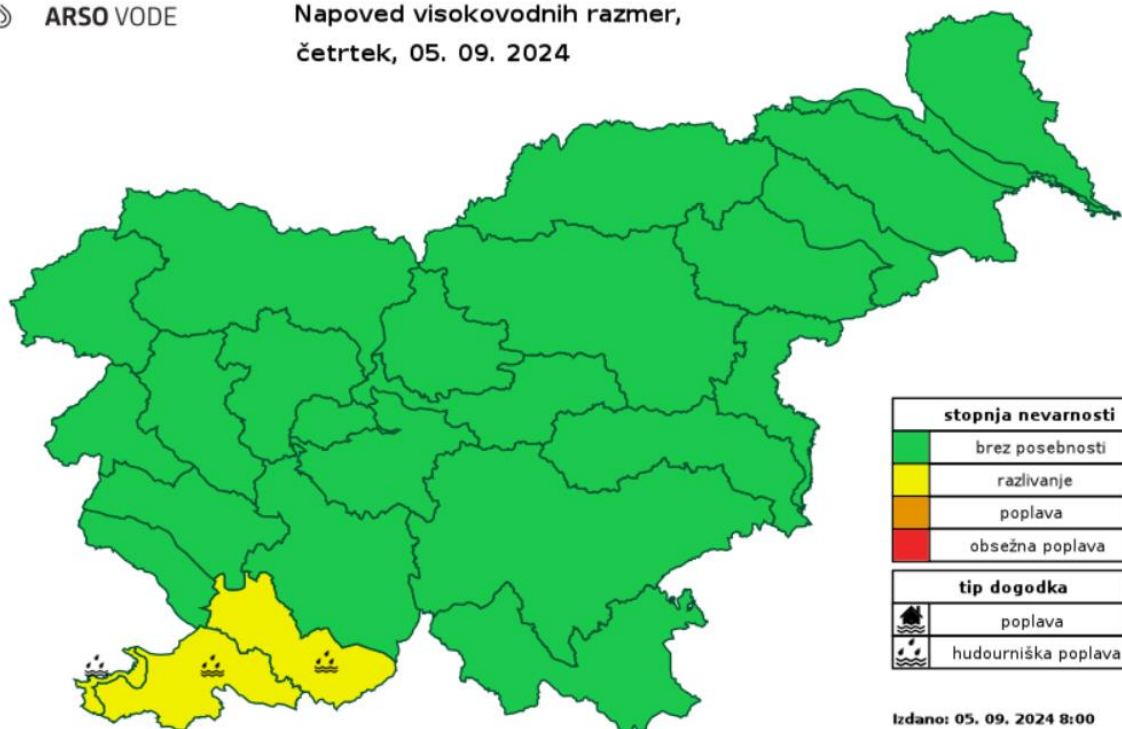

Vir: ArcGIS. (b. d.). Topografska karta Slovenije. <https://geohub.gov.si>.

Slika 2: Napoved visokovodnih razmer

ARSO VODE

Napoved visokovodnih razmer,
četrtek, 05. 09. 2024

Vir: Arso. (b. d.). Napoved visokovodnih razmer. <https://www.arso.gov.si/vode/napovedi>.

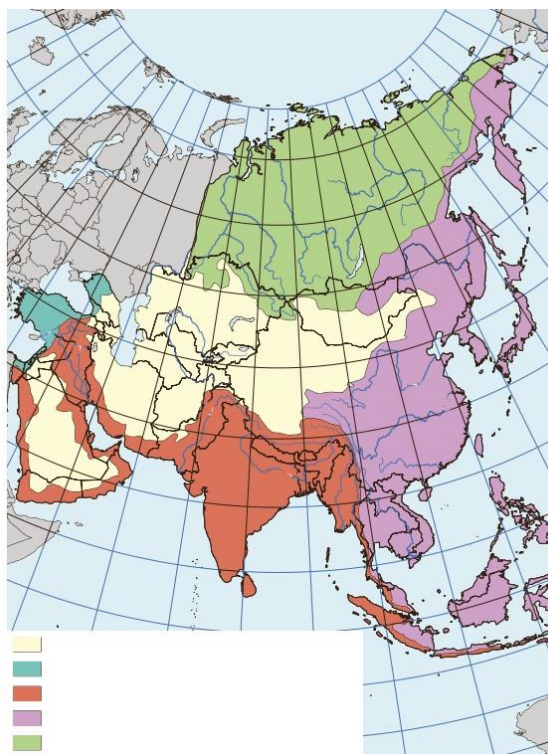
Slika 3: Vremenska napoved, izdana v četrtek, 5. 9. 2024

VREMENSKA NAPOVED

Vir: ARSO. (b. d.). Vremenska napoved. <https://www.arso.gov.si/>.

Slika 6: Povodja in območje brez vodnega odtoka Azije

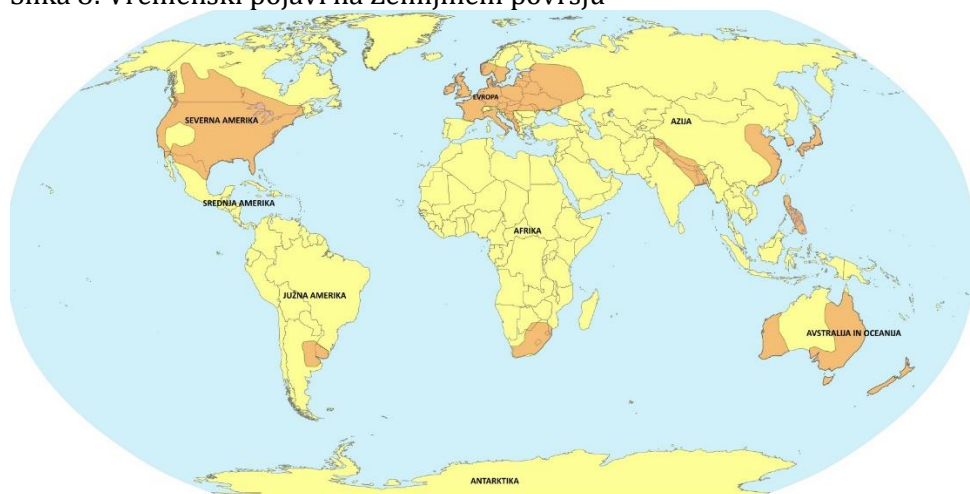
Vir: Senegačnik, J. (2023). *Geografija sodobnega sveta. Učbenik za 2. letnik gimnazije*. Modrijan izobraževanje, d. o. o., str. 15.

Slika 7: Zemljevid padavin Severne Amerike

Vir: Senegačnik, J. (2023). *Geografija sodobnega sveta. Učbenik za 2. letnik gimnazije*. Modrijan izobraževanje, d. o. o., str. 97.

Slika 8: Vremenski pojavi na Zemljinem površju

Vir: A. Polšak.

1. Zemlja se zavrti okoli svoje osi v enem dnevu. Vsaka točka na Zemljinem površju se zavrti za 360°. Za koliko stopinj se zavrti vsaka točka na našem planetu v eni uri? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
 - a) 15°.
 - b) 20°.
 - c) 25°.
 - d) 30°.
 - e) 35°.
2. Geografsko lego posamezne točke na Zemlji določamo s pomočjo stopinjske mreže, ki jo sestavljajo vzporedniki in poldnevnik. Izberi geografsko lego, ki pravilno določa lego Slovenije.
 - a) 46° severno od ekvatorja in 15°vzhodno od začetnega poldnevnika.
 - b) 46° južno od ekvatorja in 20° zahodno od začetnega poldnevnika.
 - c) 64° vzhodno od ekvatorja in 20° zahodno od začetnega poldnevnika.
 - d) 60° zahodno od ekvatorja in 14° južno od začetnega poldnevnika.
 - e) 64° severno od ekvatorja in 15° severno od začetnega poldnevnika.
3. V katerem zalivu se navidezno sekata ekvator in začetni poldnevnik? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
 - a) Biskajski zaliv.
 - b) Bengalski zaliv.
 - c) Mehiški zaliv.
 - d) Adenski zaliv.
 - e) Gvinejski zaliv.
4. Oglej si sliko 1. Povprečen planinec v 1 uri prehodi približno 300 metrov relativne višine. Koliko časa bo povprečen planinec potreboval za vzpon iz prelaza Vršič na Malo Mojstrovko? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
 - a) Približno 3 ure 30 min.
 - b) Približno 1 uro 30 min.
 - c) Približno 4 ure.
 - d) Približno 2 uri 30 min.
 - e) Približno 4 ure 30 min.
5. Napoved visokovodnih razmer na sliki 2, izdana 5. 9. 2024, pravi, da lahko popoldan in zvečer ob krajevnih nevihtah prehodno narastejo posamezne manjše reke ali hudourniški vodotoki, zastaja lahko tudi padavinska voda. Obkroži črko pred sklopom rek, pri katerih je na omenjeni dan možno razlivanje voda.
 - a) Rižana, Kolpa, Krka.
 - b) Vipava, Krka, Idrijca.
 - c) Kolpa, Krka, Ljubljana.
 - d) Rižana, Dragonja, Reka.
 - e) Dragonja, Savinja, Sotla.
6. Agencija Republike Slovenije za okolje dnevno objavlja vremensko napoved za našo državo v grafični, zvočni in opisni obliki. V četrtek, 5. 9. 2024, je bila izdana grafična napoved na sliki 3. S pomočjo slike 3 izberi opisno napoved, ki najbolj ustreza grafiki.
 - a) Jutri dopoldne bo še večinoma pretežno oblačno, popoldne pa bo že deloma sončno. Še bodo možne posamezne plohe in nevihte. V soboto bo precej jasno. Zjutraj bo po nižinah marsikje megla ali nizka oblačnost. V nedeljo bo sprva še dokaj sončno, popoldne se bodo pričele pojavljati padavine z nevihtami. V ponedeljek bo oblačno s pogostimi padavinami, vmes bodo tudi nevihte. Ohladilo se bo.
 - b) Jutri se bodo pojavljale plohe in nevihte, ogrelo se bo do največ 17 °C. V soboto bo jasno. Ogrelo se bo do 28 °C. V nedeljo bo še dokaj sončno, kasneje bo oblačnost naraščala. Popoldne se bodo pojavljale padavine z nevihtami. V ponedeljek kaže na oblačno vreme. Ohladilo se bo.
 - c) Jutri se bodo začele pojavljati nevihte, popoldne pa bo že deloma sončno. V soboto se bo precej ohladilo, saj bo v kotlinskih legah možna megla ali nizka oblačnost. V nedeljo se bo oblačnost povečala. Ohladilo se bo. V ponedeljek bo oblačno s pogostimi padavinami, vmes bodo tudi nevihte.
 - d) Jutrišnji dan se bo začel z meglo po nižinah in kotlinah. V visokogorju se bo segrelo na 17 °C. V soboto bo precej jasno. Večerje temperature se bodo spustile na 16 °C. Nedelja bo sončna brez padavin in možnosti za nastanek neviht. V ponedeljek bo oblačno s pogostimi padavinami. Hladneje bo.

- e) V petek bo še večinoma pretežno oblačno. Še bodo možne posamezne plohe. V soboto bo sončno, v popoldanskem času se bodo začeli zbirati oblaki. Ohladilo se bo. V nedeljo se bo oblačnost povečala, nastala bo megla. V ponedeljek bo oblačno s pogostimi padavinami, temperature pa se bodo popoldne zvišale.

Slika 4: Slovenska avtohtona pasma konj

Vir: Wikipedia. (b. d.). *Pasma konj*. <https://sl.wikipedia.org>.

7. Obkroži črko pred naravnogeografsko pokrajino Slovenije, v kateri se nahaja kobilarna, ki vzreja slovensko avtohtono pasmo (slika 4).

- a) Obpanonske pokrajine.
- b) Alpske pokrajine.
- c) Dinarskokraške pokrajine.
- d) Obsredozemske pokrajine.
- e) Predalpske pokrajine.

8. V Sloveniji smo imeli tri ledenike, od katerih sta danes ostala le še dva. Obkroži črko pred še obstoječima ledenikoma v Sloveniji.

- a) Triglavski ledenik in Bohinjski ledenik.
- b) Triglavski ledenik in Soški ledenik.
- c) Triglavski ledenik in ledenik pod Skuto.
- d) Triglavski ledenik in Julijski ledenik.
- e) Triglavski ledenik in ledenik pod Mangartom.

Slika 5: GEOSS

Vir: Wikipedija. (b. d.). *GEOSS*. <https://sl.wikipedia.org>.

9. Na sliki 5 je Geometrično središče Slovenije. Obkroži črko pred občino, v kateri se nahaja to središče.

- a) Domžale.
- b) Litija.
- c) Zagorje.
- d) Ljubljana.
- e) Trbovlje.

10. Obkroži črko pred vrstnim redom slovenskih občin, ki po podatkih v letih 2022 in 2023 beležijo število prihodov turistov od najvišjega do najnižjega.

- a) Piran, Ljubljana, Tolmin, Kranjska Gora.
- b) Ljubljana, Piran, Bled, Kranjska Gora.
- c) Bled, Piran, Kranjska Gora, Bovec.
- d) Ljubljana, Bled, Piran, Bovec.
- e) Bovec, Ljubljana, Piran, Bled.

11. Slika 6 prikazuje povodja Azije in območje brez vodnega odtoka. Obkroži črko pred barvo, ki prikazuje območje brez vodnega odtoka.

- a) .
- b) .
- c) .
- d) .
- e) .

12. Obkroži črko pred trditvijo, ki opisuje enega od vzrokov za razporeditev padavin v Severni Ameriki na sliki 7.

- a) Celoten vzhodni obalni pas pade poleti pod vpliv vlažnega monsuna, ki tem območjem prinaša obilico dežja.
- b) Vlažni vetrovi iznad Mehiškega zaliva trčijo ob pobočja Apalačev, ki kot gorska pregrada v celoti zaustavijo dotok vlažnega zraka v notranjost celine.
- c) Mrtva črta je pomembna podnebna ločnica, ki se približno ujema s 100. poldnevnikom. Vzhodno od nje je na celotnem območju padavin manj kot 250 mm.
- d) Vlažni zahodni vetrovi iznad morja trčijo ob pobočja Skalnega gorovja, zato so ta pobočja namočena, na drugi strani gorovja se vetrovi spuščajo, segrevajo in sušijo.
- e) Količina padavin se zaradi vpliva geografske širine zmanjšuje od severa proti jugu.

13. Številni in raznoliki vremenski pojavi sooblikujejo podnebje našega planeta. Kako imenujemo vremenski pojav, ki se pojavlja na območjih, označenih z oranžno barvo na sliki 8? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Hurikan.
- b) Tajfun.
- c) Tornado.
- d) Tropski ciklon.
- e) Tromba.

Slika 9: Prometni znak na Novi Zelandiji

Vir: Wikipedija. (b. d.). *Animals*. <https://sl.wikipedia.org>.

14. Prometni znak na sliki 9 prikazuje žival, ki opozarja voznike Nove Zelandije na možnost prečkanja prometnic teh živali. Za katero žival gre? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Kljunaš.
- b) Dingo.
- c) Surikata.
- d) Kivi.
- e) Tasmanski vrag.

Slika 10: Domačinka določenega območja

Vir: Vir: Senegačnik, J. (2023). *Geografija sodobnega sveta*. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Modrijan izobraževanje, d. o. o., str. 133.

15. Obkroži črko pred območjem na svetu, iz katerega je prebivalka na sliki 10.

- a) Andi.
- b) Arabski polotok.
- c) Aljaska.
- d) Oceanija.
- e) Sahara.

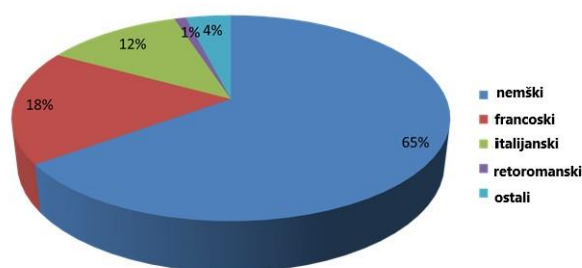
16. Olimpijske igre (OI) so v letu 2024 potekale v Parizu. Organizatorji OI so bili zaradi slabše kakovosti vode v dilemi, ali izpeljati triatlon in daljinsko plavanje v tamkajšnji reki. O kateri reki je govor? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Pad.
- b) Loara.
- c) Sena.
- d) Ren.
- e) Temza.

17. Območje grške pokrajine Atika je v avgustu 2024 prizadela naravna ujma, zaradi katere so morali tamkajšnje prebivalstvo evakuirati. Katera naravna ujma je to bila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Invazija kobilic.
- b) Požar.
- c) Izbruh vulkana.
- d) Cunami.
- e) Drobirski tok.

Slika 11: Deleži govornih jezikov

Vir: M. Vidovič.

18. Slika 11 prikazuje jezikovno sestavo določene države. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Francije.
- b) Nemčije.
- c) Švice.
- d) Italije.
- e) Belgije.

Slika 12: Zemljevid Nemčije

Vir: Wikipedia. (b. d.). *Nemčija*. <https://hr.wikipedia.org>.

19. Katero industrijsko območje je prikazano na sliki 12 z zeleno barvo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Posarje.
- b) Šlezija.
- c) Saška.
- d) Porenje.
- e) Porurje.

20. Katera naravna bogastva industrijskega območja iz naloge 19 so bila odločilna za zgodnji razvoj industrije v Nemčiji in v Srednji Evropi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Travniki in pašniki.
- b) Nahajališča urana.
- c) Nahajališča rud in premoga.
- d) Gozdovi.
- e) Nahajališča nafte in zemeljskega plina.

21. Obkroži črko pred otokom, ki ga je 11. marca 2011 potres magnitude 8,9 najbolj prizadel. Pomagaj si s sliko 13. (1 točka)

- a) Sicilija.
- b) Havaji.
- c) Honšu.
- d) Šrilanka.
- e) Kjušu.

Slika 13: Potres leta 2011

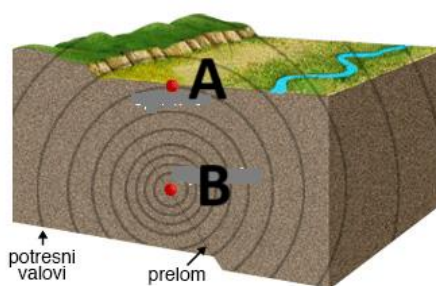
Vir: Eucbeniki. (b. d.). *Potresi*.
<https://eucbeniki.sio.si/geo1/2495/index.html>.

22. Potres je nenadno in sunkovito tresenje Zemljine skorje, ki nastane zaradi premikanja tektonskih plošč. Poimenuj, kaj na sliki 14 predstavljata točki A in B.

A: _____
 B: _____

(1 točka)

Slika 14: Potres

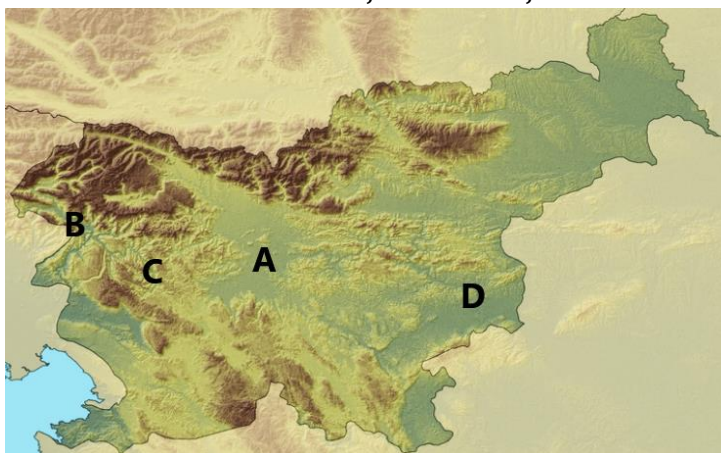

Vir: Eucbeniki. (b. d.). *Potresi*.
<https://eucbeniki.sio.si/geo1/2495/index.html>.

23. Zapiši tri dejavnike, ki vplivajo na intenziteto potresa.

(2 točki)

Slika 15: Zemljevid Slovenije

Vir: Wikipedia (b. d.). *Zemljevid Slovenije*. <https://sl.m.wikipedia.org>

24. Na sliki 15 je zemljevid Slovenije. Poimenuj štiri najbolj potresno ogrožena območja. (2 točki)

A: _____
 C: _____

B: _____
 D: _____

25. Oglej si sliko 16. Zakaj je pomembno, da se pri gradnji jedrskih elektrarn natančno upošteva evropski standard za potresno varno gradnjo? Navedi dva razloga. (1 točka)

Slika 16: Jedrska elektrarna Krško

Vir: Wikipedia (b. d.). JEK. <https://sl.m.wikipedia.org>

26. Pojasni, kako je v povezavi z ognjeniki nastalo Havajsko otočje (slika 17). (1 točka)

Slika 17: Havajsko otočje

Vir: Wikipedia (b. d.). Havaji. <https://sl.m.wikipedia.org>

27. Odgovori na vprašanje s pomočjo slike 18.

a) Poimenuj označene litosferske plošče A, B, C in D.

A: _____

B: _____

C: _____

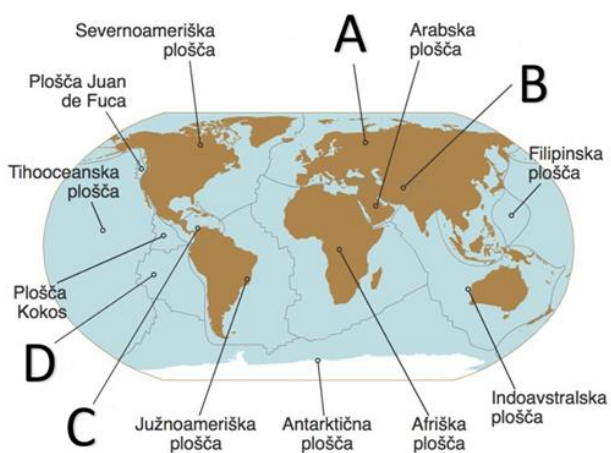
D: _____

(2 točki)

b) Zakaj v Avstraliji ni katastrofalnih potresov?

(1 točka)

Slika 18: Litosferske plošče

Vir: Eucbeniki. (b. d.). Potresi in vulkani. <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2495/index.html>.

Slika 19: Ognjenik Etna

Vir: Nasa Earth Observatory (b. d.). *Monunt Etna Erupts*. <https://earthobservatory.nasa.gov/images/87097/mount-etna-erupts>

28. Na sliki 19 (orientirana je s severom) je delujoči ognjenik Etna, ki je na Siciliji. (2 točki)

- a) S črko X označi, kateri del pobočja ognjenika na nestabilnih tleh nevarno polzi.
- b) Zakaj je ob izbruhih aktivnega ognjenika Etna doslej zabeleženo razmeroma malo žrtev?

29. Umetnina na sliki 20 prikazuje zadnji dan mesta, ki ga je leta 79 uničil mogočen izbruh bližnjega ognjenika. Odgovori na spodnja vprašanja.

- a) Kako se imenuje mesto južno od ognjenika, ki ga je izbruh najbolj prizadel?

(1 točka)

- b) Zapiši prvo in drugo fazo izbruha ognjenika na sliki 20, glede na to, katere posledice izbruha so povzročile umiranje ljudi v posamezni fazi.

1. faza:

2. faza:

(2 točki)

Slika 20: Delo Karla Pavloviča Brûllovova

Vir: Wikipedia. (b. d.). *Karl Pavlovič Brûllovov*. <https://en.wikipedia.org>.

Slika 21: Izbruh ognjenika

Vir: Wikipedia. (b. d.). *Vulcano Explosion*. <https://en.wikipedia.org>.

30. Odgovori na vprašanji, vezani na sliko 21.

- a) Kako se imenuje ognjenik, ki se nahaja na mestu, kjer je na sliki 21 rumena pika (🟡)? (1 točka)

- b) Navedi dve družbeni posledici podnebnih sprememb, ki ju je povzročil izbruh ognjenika s slike 21 v 19. stoletju.

Posledica 1: _____

Posledica 2: _____

(1 točka)

31. Na nekatere dele opustošenega kraškega gozda se hitro širijo invazivne tujerodne vrste, kot na primer visoki pajesen. Njegovo razmnoževanje in naglo širjenje poskušajo omejiti s posebnim postopkom. Imenuj postopek in ga na kratko opiši.

(2 točki)

Ime postopka: _____

Opis postopka: _____

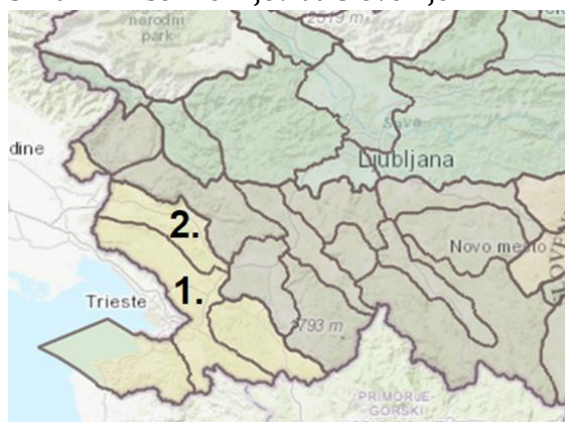
32. Na zemljevidu na sliki 22 sta s številkami označeni najbolj požarno ogroženi območji v Sloveniji. Poimenuj ju.

1: _____

2: _____

(1 točka)

Slika 22: Izsek zemljevida Slovenije

Vir: Uporabna geografija (b. d.). Zemljevid.
<https://experience.arcgis.com>.

33. Največji gozdni požar v Sloveniji se je zgodil julija 2022. Obsegal je 37 km² površin, od tega 29 km² gozda.

- a) Imenuj drevo, ki je bilo v omenjenem požaru najbolj prizadeto. _____
- b) Poimenuj na sušo prilagojeno drevesno vrsto na sliki 23, ki so jo nasadili na pogorela območja Krasa.

(2 točki)

Slika 23: Drevesna vrsta

Vir: Wikimedia (b. d.) *Speciaes*. <https://species.wikimedia.org>.

34. Razloži, zakaj sekvoje za svoje razmnoževanje potrebujejo ogenj in visoke temperature.

(1 točka)

35. Zapiši tri posledice, ki jih ob požarih povzročita visoka temperatura in ogenj v zgornji plasti prsti. (3 točke)

Posledica 1: _____

Posledica 2: _____

Posledica 3: _____

Slika 24: Intenziteta suše na državni ravni avgusta 2022

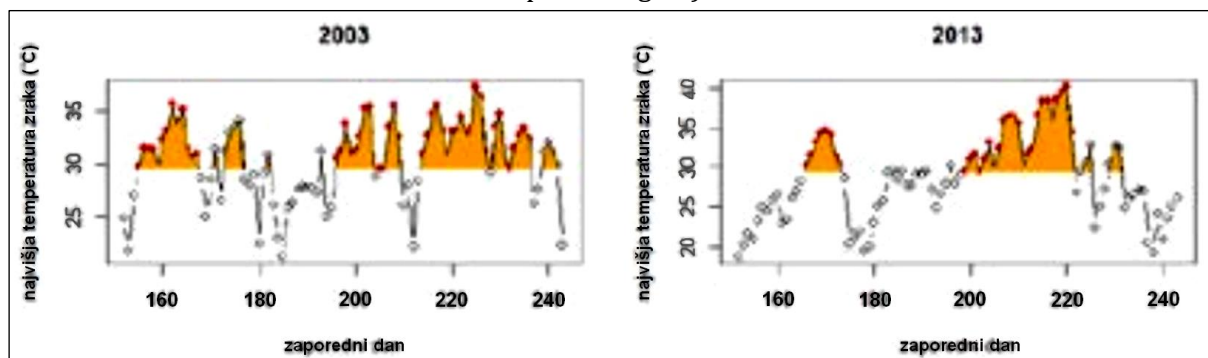
Vir: : Braca, G., Bussetini, M., Lastoria, B., Mariani, S., Piva, F. (2023). Suša in vodna kriza v letu 2022. *Geografija v šoli*, 32, str. 44.

36. Zapiši dva dejavnika, ki sta poleg dolgotrajnega pomanjkanja padavin in nadpovprečnih temperatur vplivala na izredne razmere v severnem delu Italije v poletnih mesecih 2022. Pomagaj si s sliko 24. (1 točka)

Dejavnik 1: _____

Dejavnik 2: _____

Slika 25: Vročinski valovi v Ljubljani v letih 2003 in 2013 po dveh opredelitvah (160. dan je 9. junij, 240. dan pa 28. avgust)

Vir: Zalar, M., Pogačar, T., Črepinšek, Z., Kajfež Bogataj, L. (2017). Vročinski valovi kot naravna nesreča v mestih. *Naravne nesreče 4. Trajnostni razvoj mest in naravne nesreče*, str. 47.

37. Na sliki 25 vidiš grafa, ki prikazujeta vročinska valova v Ljubljani v letih 2003 in 2013. Usmeritev: z oranžno barvo so označena obdobja z najvišjo dnevno temperaturo zraka nad 29,5 °C, pri čemer ni omejitev na število zaporednih dni.

Zapiši eno primerjavo (razliko) v značilnostih vročinskih valov v Ljubljani med letoma 2003 in 2013. (1 točka)

38. Naštej dva dejavnika, ki vplivata na temperature v mestu.

(1 točka)

Dejavnik 1: _____

Dejavnik 2: _____